

schriften, welke hij van het Ministerie van Marine ontvangen heeft, en, in die veronderstelling, zijn wij voorspands verzekerd, dat zijne reis naar Japan louter van vredelievenden en voordeeligen aard zal zijn. Maar indien het anders ware, en dat hij door middel van onbestemde en onduidelijke voorschriften aan het verlangen toegaf om den diplomaat of kolonist te spelen, zou het voorbeeld, van hetgeen in de Stille Zuidzee is voorgevallen, wat strenger moeten doen zijn nopens eigendunkelijke daden, waarvan de minste ongelegenheid is, dat zij ons in talloze zwaarigheden wikkelen, en de regering nopen de bedrivers daarvan te verloochenen, hoe regtschapen voor het overige hun gedrag ook zij.

De heer von Siebold schreef deswege in den *Moniteur des Indes*, I, blz. 11, het volgende:

«Indien deze tijding zich bevestigt, zal de Fransche admiraal, als diplomaat, tot tegenstander vinden het verstandigste en beschaafde volk van Azië, dat door de geslepene staatkunde, waarvan het gedurende twee eeuwen bewijs heeft gegeven, zijn stelsel van uitsluiting en zijne onafhankelijkheid ten opzichte van alle handeldrijvende natien heeft weten te behouden. Als vlootvoogd zal hij te kampen hebben tegen de windvlagen en stormen, tegen talloze rotsen, de natuurlijke bolwerken van dat eilandgebied, en tegen een volk, dat, ondanks een langdurigen en bestendigen vrede, dien ridderlijken en krijgshaftigen geest heeft weten te bewaren, die in de jaarboeken van Japan zoo zeer uitblinkt.»

In hetzelfde deel van dat tijdschrift, blz. 85, leest men van dezelfde hand:

«Tijdingen uit China, in eene bijzondere correspondentie vervat, berigten, dat twee Amerikaansche oorlogschepen naar Jedo, de hoofdstad van Japan, zijn vertrokken, ten einde een handelsverdrag met dat land te sluiten. Indien de soevereinen van de verschillende eilanden, waaruit dat rijk bestaat, zich niet goedschiks laten vinden, dan schijnen de Amerikanen besloten, ze er toe te dwingen.

«Reeds in 1837 had het Amerikaansche schip *Morisson*, gezagh. kapt. *Ingersoll*, de reis naar Japan ondernomen, in de hoop van met dat rijk handelsbetrekkingen aan te knopen. Zeven Japansche schipbreukelingen die, door een zamenloop van omstandigheden te Macao gekomen waren, bevonden zich aan boord van dat schip, zoodat de bevelhebber daarvan zich een goed onthaal durfde voorspellen; hij koesterde toch vertrouwen op den goeden nitslag zijner pogingen, daar hij die ongelukkigen naar hun vaderland terug bracht. Toen hij het anker in de baai van Jedo wierp, werd het schip terstond door het geschut der Japanners gedwongen zich te verwijderen. Hij zeilde dus naar de zuidkust van Japan, naar het landschap

Satsoema, alwaar het hem gelukte zich met de inboorlingen in betrekking te stellen.

«De zeven schipbreukelingen werden ontscheept en door een Japansche beambte ondervraagd, waarop hunne getuigenis naar *Kagosima*, hoofdplaats van genoemd landschap, werd gezonden.

«Eenige dagen daarna, werd een niet zeer gunstig antwoord van *Kagosima* ontvangen, waaraan zelfs door gewapende magt klem werd bijgezet; liet Amerikaansche schip werd met gewe- en kanonschoten van zijne ankerplaats verjaagd, het moest de ruimte kiezen en naar *Macao* terugkeeren.

«Het is zeker dat dit antwoord, dat overigens niet geheel openbaar is geworden, van geen anderen inhoud was, dan «dat in geenerlei Japansche haven, behalve *Nagasaki*, vreemde schepen zouden toegelaten worden, en dat Japansche onderdanen, zij mogten schipbreuk geleden hebben waar zij wilden, niet in hun vaderland mogten worden teruggevoerd dan door Nederlandsche of Chinesche schepen.»

«Dergelijk antwoord werd ook in 1792 gegeven aan den Russischen zeeofficier *Laseman*, die, op last van keizerin *Katharina*, Japansche schipbreukelingen naar *Schatsmaje*, de voornaamste haven van *Jedo*, had teruggebragt, — en een besluit van denzelfden aard werd overgeleverd aan den Russischen gezant *von Resanoff*, in 1805.

«Wat de Amerikaansche expeditie naar Japan betreft, zijn wij van gevoelen, dat zij niet slagen zal, om door geweld van wapenen, een handelsverdrag met dat vredelievend land te sluiten, terwijl wij hoogelijk die strategische bewegingen afkeuren, die tegen de zoogenaamde soevereinen der verschillende eilanden gerigt zijn, welke, als slechts ondergeschikte leenroerigen van het keizerrijk, zich, op straffe des doods, van alle staatkunde en vreemden handel moeten onthouden.»

Ik ben in de gelegenheid hier in te lasseten de vertaling van den brief des Franschen vlootvoogds aan den gouverneur van *Nagasaki*, den 30 Julij 1846, geschreven aan boord der *Cléopatra*, boven vermeld; hij luidt aldus:

«Mijnheer de gouverneur!

«Sedert verscheiden jaren drijven Fransche schepen de walvischvangst in de zeeën van het Oosten des rijks van Japan, en het is, twee jaren geleden, gebeurd, dat een kapitein door storm genoodzaakt was, wilde hij zijn schip en 't leven zijner manschap redden, in de *Volkaansbaai*, in het zuidelijk gedeelte van het eiland *Inga*, te ankeren.

«Hij vond er een zeer slecht onthaal; — nochtans is het niet aan te nemen, dat Zijne Majesteit zou willen, dat menschen, die slechts hun leven pogen te redden door in de havens van zijn vermaard rijk eene wijkplaats te komen zoeken, als opstandelingen behandeld worden, die er zich vrijwillig

zouden komen vertoonen, met schending van de wetten. Daarom onderrig ik Uwe Exc. daarvan, ten einde zij de waarheid aan den zeer verheven soeverein dezes rijks doe kennen.

•Ik verzoeken evenzeer Uwer Exc. de welwillendheid van Z. M. in te roepen voor de Fransche schipbreukelingen, welke het lot op de stranden van *Japan* mogt werpen; de menscheijkheid eischt, dat zij opgenomen en geholpen worden, en dat men hun de middelen geve, om naar hun vaderland terug te keeren, 't zij door zich aan boord te begeven van het Hollandsch schip dat jaarlijks te *Nagasaki* komt, 't zij van de Chinesche jonken, die tusschen deze stad en 't Hemelsche rijk handel drijven.

•*Frankrijk* is met die volken vriendschappelijk verbonden en er zal hieromtrent geen zwaarigheid bestaan.

•De verzoeken, welke ik de eer heb aan Uwe Exc. te doen, in naam mijner regering, ten einde ze aan den zeer verheven soeverein dezes land^s over te brengen, zijn in allen opzichte overeenkomstig de wetten der rechtvaardigheid en der menscheijkheid, op gronden, welke alle beschaafde volken der aarde heilig achten, en daarom durf ik vertrouwen, dat ze ook hier gunstig zullen ontvangen worden.

•Dit is, mijnheer de gouverneur, de mededeeling, welke ik Uwe Exc. had te doen. — Ik verzoeken u wel daaraan gevolg te willen geven, en de verzekering aan te nemen van mijne bijzondere hoogschatting, waarmee ik ben

uw zeer onderdanige dienaar:

(Get.) *Cécille*.

De heer von *Siebold* schreef, in den *Moniteur des Indes*, voormeld, blz. 108:

•Wij hebben vroeger reeds eenige berigten over de Fransche en Amerikaansche ondernemingen naar *Japan* medegedeeld, zoo als die in verschillende dagbladen zijn opgenomen; wij hebben die berigten onderzocht en gewaagd onze meening uit te drukken over de verkeerde beschouwingen, die deswege zijn in 't midden gebragt. Thans hebben wij voor ons de ontwikkelde verslagen, welke ons de uitkomsten doen kennen van den togt in den afgelopen zomer van den admiraal *Cécille* in de Japansche zee, en de verschijning van den commodore *Biddle*, voor *Jedo*.

•Het oogmerk der vertegenwoordigers van die beide zeemogendheden is van zeer verschillenden aard geweest. De Fransche admiraal wendde zich op eigen gezag naar *Japan* en ankerde met zijne schepen in de wateren van *Nagasaki*, met oogmerk om aan het hof van *Jedo* kenbaar te maken, dat •*Frankrijk* ook groote oorlogschepen bezit, met krijgshaftige lieden bemand, •die de regten hunner vlag en de belangen hunner landgenooten weten te •beschermen. •De Amerikaansche bevelhebber, daarentegen, was de overbrenger van een brief van den president der Ver. Staten, •en gelast

•handelsbetrekkingen met die twee, aan den *Stillen Oceaan* liggende, landen, •aan te knoopen. •(1)

•De twee vlootvoogden, vertegenwoordigers van de zeemagt hunner natien, hebben zich van hunne zending even behoedzaam als waardiglijk gekwet, en, indien noch de een noch de ander eenige wezenlijke voordeelen in die zaak erlangd heeft, hebben zij toch aan *Japan* een hoog denkbeeld van hunne zeemagt gegeven, en blijkbaar de Japanners ernstig doen overwegen den staatkundigen invloed van hunne vlaggen in de zeeën van *China* en *Japan*, en bijgevolg op nieuw de aandacht der wereld gevestigd op de groote vraag van de opening des handels in het keizerrijk *Japan*.

•Wij juichen den, uit een staatkundig oogpunt gezien, goeden uitslag der geïmproviseerde onderneming van den admiraal *Cécille* toe, die door zijne louter vriendschappelijke vertooning, toch bij dat siere volk zich heeft weten te doen eerbiedigen, en wij bewonderen de matiging van den bevelhebber *Biddle*, waardoor hij 't hof van *Jedo* zeker meer ontzag heeft ingeboezemd dan door kanonschoten, waarvan de commodore zoo verstandiglijk de zedelijke onmagt heeft begrepen; hij heeft in het belang van de toekomst, de noodzakelijkheid gevoeld zich te verwijderen. Maar brengen wij bovenal hulde aan koning *Willem II.* die, het eerst, zich tot het hof van *Jedo* rigte, in het belang van den handel van gansch de wereld, zoowel als van het Japansche volk zelf, dat door eene eenwenhurende gehechtheid aan *Nederland* verknocht is; den vorst, die, het eerst, de meest vrijgevege stappen heeft gedaan, die het hoofd van een handeldrijvenden staat ooit heeft kunnen doen, ter gunste van alle andere handelsstaten; die, namelijk reeds drie jaren geleden, zeer ernstige en krachtige brieven aan den keizer van *Japan* gezonden heeft, in het algemeen belang van den vrijen handel.

•Dit zoo gewigtige feit werd onzen soeverein door zijne edele en groothartige gevoelens ingegeven.

•Wij mogten dan niet langer nalaten dit feit te vermelden, het in onze bladen neêr te schrijven, die niet alleen bestemd zijn om het licht der waarheid te ontsteken over onze koloniën en de andere overzeesche gewesten, waarmee wij in handelsbetrekkingen zijn, maar ook om de belangen der koloniën en die onzes volks, tegen de valsche beweringen der onkunde te verdedigen.

•Thans achten wij het oogenblik gekomen om het letterkundig gezag, dat men ons wel heeft willen toekennen, te bezigen, om dit eervol feit te doen kennen, dat tot dus verre door de gewaagde stellingen van vreemde bladen in verkeerd licht is geplaatst; en, wij wijzen er op, als eene daad, waartegen men wel geen argwaan van eigenbelang der Nederlandsche natie zal zoeken, daar zij in het belang van allen strekt; doch gewis zal de Nederlandsche natie daarvan die eere behalen, die vruchten er van trekken,

(1) *Times*, van 31 December 1846.

naar mate hare regering op deze baan volhardt en, op het gegeven oogeblik, al de veerkracht zal ontwikkelen, die het belang der zaak eischt.

Het *Journal des Débats* gaf het volgende verslag van het bezoek, door den Franschen vlootvoogd *Cécille*, in de haven van *Nagasaki*:

«Den 18 Julij uit de haven van *Melville* vertrokken, kwam de admiraal *Cécille* met zijne schepen den 28 derzelfde maand te *Nagasaki*, de eenige haven die voor Europeërs, en wel bepaaldelijk voor de Nederlanders, geopend is. Terwijl de kracht der omstandigheden thans alle handel- en zeevarende volken naar die wateren schijnt te trekken; terwijl *Nederland* nieuwe pogingen in 't werk stelt om zijne betrekkingen met dat land uit te breiden; terwijl de Amerikaansche commodore derwaarts een bezoek gaat afleggen en aan den souverein aldaar een brief van den voorzitter der Vereenigde Staten overbrengt; terwijl het zeker schijnt, dat de admiraal *Cochrane* er de Britsche vlag wil vertoonen; terwijl het meer dan zeker mag genoemd worden, dat *Engeland* eerlang eene bres zal willen openen in dat ondoordringbaar rijk, zou men het dan een Franschen vlootvoogd niet euvcl geluid hebben, dat hij niet anders in die wateren verschenen ware, dan om er een ergelijk *incognito* te bewaren? De admiraal *Cécille* had ter zijner beschikking de krachtigste middelen, welke ooit één onzer bevelhebbers, voorheen naar die wateren gezonden, bezeten had; en dit geschiedde toch zeker om er gebruik van te maken. Hij was dus wel genoopt om zijne schepen in de Japansche wateren te doen verschijnen, doch, daar hij geen bepaalde voorschriften had, kon hij niet onderhandelen; en, met der daad, heeft hij daaraan ook niet gedacht. En in elk geval moest hij *Frankrijk* den Japanner voorstellen als eene vredelievende, zoo al niet als eene bevriende Mogendheid, en dit heeft hij gedaan.

«Den 28 Julij des ochtends, hadden de schepen ter naauwernood het anker in de haven van *Nagasaki* laten vallen, of zij zagen zich omringd door eene menigte booten, met nieuwsgierigen bezet, die koopwaren, groenten, gevogelte en verschen leeftogt te koop kwamen aanbieden. Onder die kleine vaartuigen zag men eenige booten, fraaijer dan de andere, waarin zich eenige officieren bevonden, die aan boord kwamen, zonder achterdocht noch hooghartigheid te betoonen. Zij kwamen den vlootvoogd, krachtens de wetten des lands, en in het belang van hun eigen leven, verzoeken dat hij geene poging zou doen, om aan land te gaan. Voor het overige waren zij zeer voorkomend, beloofden dat zij de schepen van al het noodige zouden voorzien, en waren bijzonder benieuwd het vermogende oorlogstuig, dat den meesten hunner onbekend scheen, op te nemen. De admiraal deed ze alles bezigtigen, tot zelfs in de geringste kleinigheden, zoo als de ligging- en bewaarplaatsen de voorraad, het geschut, het klein geweer en zelfs de wijs, om er zich van te bedienen; hij hield er eenigen te eten, die zich eerst vrij laet verwijderden.

«Gedurende den nacht zag men de gansche kust met eene menigte vuren

en bakens verlichten; men merkte eene groote drukte aan wal, en vooral in de forten en batterijen, waarmee de fraaije haven van *Nagasaki* allereuwe omringd is. Nogtans nam men, van de zijde der Japanners, slechts maatregelen van voorzorg; want den anderen ochtend vroeg kwamen de bezoekers van den vorigen dag en vele anderen weder aan boord. Alles liep als dien dag af; steeds merkte men dezelfde heuschheid, dezelfde vredelievende houding en dezelfde nieuwsgierigheid op, om al wat de aandacht trof op te nemen.

«Toen de bezoekers al gevraagd hadden wat zij konden, toen zij wel hunne aantekeningen hadden genomen, — want er bevond zich zeker getal schrijvers onder hen, die den ganschen dag bleven doorschrijven — gaf de vlootvoogd hun 's avonds te kennen, dat hij zijne noodige levensmiddelen in had en dat hij bij gevolg zijnen togt zou voortzetten.

«Dit is 't eenvoudige en juist verhaal van dit bezoek, dat, ofschoon dan ook kortstondig, toch niet zonder uitwerking is geweest. Indien de pogingen, welke thans stoutmoedige Fransche zendelingen doen, om in *Japan* door te dringen, met goed gevolg bekroond worden, indien het ongeluk wilde dat een onzer walvisch-vaarders, die sedert eenige jaren die vervaarlijke visch tot in de zeeën van *Japan* gaan opsporen, door storm op die ongest-vrije kusten wierd geworpen, of wel, indien zich eenig zwaarwigtig voorval opdeed, dan weet het hof van *Jedo* thans, door de verslagen zijner officieren, dat ook *Frankrijk* groote oorlogschepen bezit, met krijgshafte lieden bemand, die de regten hunner vlag en de belangen hunner landgenooten weten te beschermen.

Het Londensche blad de *Times*, van 1847, behelsde bijzonderheden over de zending, waarmee de commodore *Biddle*, door den president der Ver. Staten bij den keizer van *Japan* belast was. Hij had zich met een linesschip van 80 stukken, vergezeld van een fregat, ter reede van *Jedo* vertoond. Naauwelijks hadden de Amerikaansche schepen het anker laten vallen, of zij werden door eenige gewapende jonken en een groot aantal booten omringd, waarvan er sommige twee, de meeste één man in hadden, die de boot niet met riemen, maar met een spaan als stuur bewogen. Twee officieren kwamen aan boord bij den commodore, zij stelden voor en achter op het schip een stok met eene soort van wimpel. De commodore, die ze had laten begaan, had niet zoodra verstaan, dat deze teekenen beduiden dat het verboden was met het land in gemeenschap te komen, of bij deed ze wegnemen, zonder dat de Japansche officieren er zich tegen verzetteden. Toen de sloep van het groote schip zich naar het fregat wilde begeven, drongen de kleine booten er rondom henen, doch lieten doortogt, zoodra de commodore bevel gaf om door te gaan; toen liet men der sloep vrije beweging. De brief van den president, waarvan de commodore overbrenger was, werd naar het paleis des keizers gezonden, dat op korten afstand lag van de plaats waar de Amerikaansche schepen geankerd waren. In afwachting van het antwoord, onderhield de commodore zich door middel van een Japanschen tolk, die

zeer goed Hollandsch sprak. Hunne manieren waren beschaafd en toonden duidelijk het verlangen, niemand der vreemdelingen te kwetsen. Er lag niets van het kruipende of sluwe der Chinezen in hen. Na eenigen tijd kwam het antwoord; men weet niet of het mondeling of schriftelijk gegeven werd, maar het strekte tot verwerping van de voorstellen, om tusschen beide volken handelsbetrekkingen aan te knopen. De Amerikaansche schepen lieten het anker, en, daar er weinig wind was, nam de bevelhebber het aanbod aan, om zich door het klein vaartuig de haven te doen uitboegseren.

SCHIPBREUKELINGEN.

Uittreksel uit de *Javasche Courant*, van 22 December 1847:

Met het onlangs van *Japan* teruggekeerd Nederlandsch handelschip *'s Hertogenbosch*, gezagvoerder *Matthijsen*, zijn van daar overgevoerd zes Amerikaansche schipbreukelingen genaamd *George How*, *Peter Williams*, *Henry Spencer*, *Murphey Wells*, *Bill* en *Joe*.

Omtrent hun wedervaren zijn de volgende bijzonderheden bekend geworden.

Op den 19 Julij 1845 waren zij met het ter walvischvangst uitgerust schip *Lawrence*, gezagvoerder *Baker*, bemand met 23 koppen, van *Percipia* (*New-York*) vertrokken en bevonden zich op den 27 Mei 1846 in de wateren van *Japan*, op ongeveer 44° noorderbreedte, toen het vaartuig door eenen hevigen orkaan beloopt en op eene rots geworpen werd, alwaar het te 10 ure des avonds verbrijzeld werd, weinige oogenblikken nadat de equipage hetzelfde in drie sloepen verlaten had; — eene dezer sloepen echter geraakte onder het wrak, hetgeen aan den eersten stuurman *Smith Mijers*, het leven kostte, — de andere sloep, in welke zich de gezagvoerder met de overige manschappen bevonden, is in de duisternis uit het oog verloren en sedert van derzelver wedervaren niets meer vernomen. — Na gedurende zes dagen op Gods genade, van slechts weinig levensmiddelen voorzien, te hebben rondgedreven, bereikten zij op den 2 Junij een eiland, hetwelk later is gebleken *Edzof* genaamd te zijn. — Dit eiland kwam hun voor onbewoond te zijn, en zij hadden zich reeds gedurende gemen tijd op hetzelfde opgehouden, toen het toeval hen daar een paar inwoners deed ontdekken, die echter zeer vreesachtig schenen, en toen de schipbreukelingen pogingen deden, om zich met hen in aanraking te stellen, ijlings de vlugt namen. Hierdoor aangezet, om zich verder binnenslands te begeven, gelukte het hun andere ingezetenen te ontmoeten, aan wie zij door teekenen en gebaren hunnen toestand bekend maakten, met dat gevolg, dat zij door dezen, weldra van het meest onontbeerlijke werden voorzien; hetgeen echter niet geschiedde zonder dat hun werd te kennen gegeven, dat zij te dier plaatse niet mogten verblijven en ten spoedigste weder moesten vertrekken. — Bij gebrek aan middelen daartoe hebben zij evenwel ongeveer twaalf maanden

aldaar vertoeft en gedurende al dien tijd, de meest welwillende behandeling ondervonden.

Reeds in de maand December was het als een gerucht aan het Nederlandsche opperhoofd te *Decima* bekend, dat in de nabijheid van *Jeso* een Europeesch vaartuig gestrand, en dat eenige der opvarenden binnen het gebied van *Japan* waren aangekomen; het verongelukte schip werd toen gezegd een Russisch vaartuig te zijn en de schipbreukelingen voor Russen gehouden. In de maand Mei vernam men op *Decima*, dat zij zich toen te *Matsmai* bevonden en naar *Jedo* en van daar naar *Nagasaki* zouden worden overgebracht. Eerst op den 14 Junij ontving het opperhoofd eene officiële, doch tevens zeer onvolledige, kennisgeving van het gebeurde en van het voornemen, om hen naar *Decima* over te voeren. — Kort daarna werd eene commissie benoemd, bestaande uit niet minder dan 15 Japansche ambtenaren van verschillenden rang, aan wie was opgedragen, al wat tot deze vreemdelingen betrekking had te onderzoeken, terwijl bovendien zeven bedienden van de geldkamer te *Nagasaki* met de zorg voor hun onderhoud werden belast.

Op den 20 Augustus kwam het Japansch vaartuig, aan welks boord zich de Amerikaansche schipbreukelingen bevonden, van *Matsmai* in de baai van *Nagasaki* aan, en liet onder den *Papenberg* het anker vallen. De ten hunnen behoefte daargestelde commissie begaf zich naar boord en de zeven Amerikaansche zeelieden werden onder derzelver toezigt overgescheept in een geheel met schanskleden omgeven vaartuig, uit hetwelk zij aan den wal, in even dichtgeslotene draagstoelen werden overgebracht en van daar vervoerd naar eenen een kwartuurs boven *Nagasaki* gelegen tempel, welke, ten einde hun alle gemeenschap met de bevolking te beletten, opzettelijk met eene hooge en stevige bamboezen heining was omgeven.

Bij het binnentreden in deze verblijfplaats heeft een hunner, een inboorling van *Canada*, die sedert lang aan ziekte leed, en later daaraan bezwiken is, in eenen staat van ijhoofdigheid getracht te ontkomen, welke poging echter spoedig vrijdeld werd en aan de Japansche autoriteit aanleiding gaf, om, ten einde de herhaling daarvan voor te komen, dezen ongelukkigen te doen binden.

Later hebben zij meermalen verhooren moeten doorstaan, welke hoofdzakelijk ten doel hadden, zich van de waarheid der omstandigheden, welke hunne komst binnen het rijk van *Japan* hadden ten gevolge gehad, te verzekeren, en zich te overtuigen, dat hun aanwezigheid aldaar slechts aan toeval en niet aan enig bijzonder oogmerk moest worden toegeschreven. Ofschoon een der schipbreukelingen, met name *Murphey Wells*, wiens vader, *James Wells*, te *Amsterdam* was geboren, de Nederlandsche taal eenigzins magtig was, en het daardoor mogelijk werd, om hem door middel der Japansche tolken te ondervragen, is men echter later verplicht geweest, de hulp van het Nederlandsche opperhoofd in te roepen, en zijn zij dien ten gevolge op den eersten September, in eene plegtige vergadering, in de

woning van den gouverneur van *Nagasaki*, op nieuw ondervraagd, na den afloop van welk verhoor aan het opperhoofd door den eersten secretaris, namens den gouverneur, dank is betuigd voor de door hem in deze zaak betoonde bereidwilligheid. Op den 27 October, weinige dagen vóór het vertrek van het handelsvaartuig, zijn de schipbreukelingen, onder geleide van eenen keizerlijken opperbanjoos, drie keizerlijke onderbanjozen, eenige leden van de geldkamer en de vijftien leden der commissie, naar *Decima* overgebracht en aldaar in de receptie-zaal op eene plegtige wijze aan het Nederlandsch opperhoofd overgegeven, onder aanbeveling, om verder voor hun lot te zorgen, en met verzoek, om van hunne goede aankomst in hun vaderland te worden onderrigt. Kort daarop is een twaalfal balen rijst van wege de Japansche regering hun tot onderhoud op het schip gegeven, terwijl, onder verzoek, dat de kapitein, gedurende hun verblijf op het schip, in hunne behoefte zoude voorzien en hen eene goede behandel-ling zou doen ondergaan, uit aanmerking dat zij arme en ongelukkige menschen waren, aan dezen nog daarenboven tien balen rijst door den gouverneur van *Nagasaki* zijn uitgereikt.

In de *Singapore Free Press*, van 6 Januarij 1848, vindt men over dezelfde schipbreuk en hare gevolgen een breedvoerig verslag van *George How*, tweeden stuurman van de *Lawrence*, geschreven „namens zich-zelfen en zijne mede-officieren.” (1)

Daarin wordt eerst berigt gegeven van de schipbreuk, op 27 Mei 1847, veroorzaakt door een hevigen storm op 44° 30' N. lengte en 153° O. breedte, nabij de Japansche eilanden, terwijl men met de walvischvangst bezig was. Eene eerste uitgezette boot met den eersten stuurman en acht man sloeg om, en de schepelingen moeten verdronken zijn. Toen ging de tweede boot met zeven man en den schrijver van dit verhaal, van boord.

Wij namen eenig brood en water mede, benevens eenige harpoenen en touwwerk, en stuurden ZW. Den tweeden dag was al het water en voedsel, dat wij hadden, verbruikt, en van dien dag af tot dat wij aan land kwamen, hadden wij niets ter onzer voeding. Het sneeuwde al den tijd door zeer zwaar en wij hadden nauwelijks eenige kleeding op het lijf om ons tegen de snijdende koude te beschutten. Een der manschappen, *Hiran Yates* genaamd, die ziek was toen wij het schip verlieten, stierf den derden dag en wij wierpen hem in zee. Ten laatste bespeurden wij, den 3 Junij, land,

(1) Ik laat natuurlijk dit geheele verslag voor rekening van den steller, doch meen daarin veel overdrijving te zien, onder anderen, blijkbaar in het verhaal nopens den vervoer der schipbreukelingen in kooijen, hetgeen mij volstrekt onbekend is. Die zoogenaamde kooijen zijn Japansche draagstoelen.

werwaarts wij henen stuurden; wij kwamen in eene ruime baai, waar wij geene teekenen van eenig menschelijk wezen ontdekten. Wij landden en vingen een zeehond, waarvan wij het vleesch kookten en met eenig gras aten. Dit was het eenige voedsel, dat wij sinds vier dagen genuttigd hadden. Wij gingen toen het strand langs, één man bij de boot latende, en omstreeks een mijl landwaarts inlopende, zagen wij een bamboeshut, aan de overzijde van eene rivier. Wij riepen bij herhaling, doch niemand verscheen. Toen wachtten wij omstreeks een uur, ten einde te zien of er iemand in of uit het huis ging, doch daar dat niet gebeurde en het donker werd, keerden wij naar de boot terug. De man, dien wij daarbij gelaten hadden, verhaalde ons, dat hij gedurende ons afwezen door twee lieden bezocht was, die hij had uitgenoodigd bij hem te komen zitten, doch dat zij het geweigerd hadden. Zij hadden hem toen gevraagd hoe veel er van ons waren, en toen hij dit beduid had, schenen zij verschrikt en waren zij weggelopen. Den volgenden morgen gingen wij in de boot en stuurden naar den mond eener rivier aan eene zijde van de baai; — toen wij naderden, zagen wij wat ons een fort toescheen met speren boven de muren in de zon glinsterende; doch toen wij nader kwamen, vonden wij dat het een stuk laken of iets dergelijks was, dat zich omstreeks drie vierden van een mijl uitstreckte en als eene soort van scherm geschilderd was, verbeeldende een fort met geschut. (1) Toen wij hier landden, schoten er 60 met zwaarden en speren gewapende lieden toe en beduidden ons, dat wij henen zouden gaan. Wij hielden echter altoos aan tot dat wij zeer dicht bij hen kwamen, toen wij allen voor hen op de knieën vielen. Een kwam er tot mij en wilde mij met zijn zwaard neêrstooten, doch zijn hand werd door een oud man, die achter hem stond, weêrhouden. Ik deed hen door teekenen verstaan, dat wij in nood verkeerende lieden waren en niets te eten hadden. Na veel spreken onderling, bragten zij ons eenige rijst en visch, dat wij nuttigden. Toen beduidden zij ons weêr, dat wij zouden vertrekken. Ik voerde hen naar onze boot en gaf door teekenen te kennen, dat het ons onmogelijk viel in zulk een klein vaartuig zee te kiezen en dat, indien zij ons de materialen gaven om er een grooter te bouwen, wij dan daarmede zouden vertrekken. Hierop volgde eene nieuwe raadpleging en een hunner schreef iets op een stukje papier, waarmede hij een persoon wegzond. In een half uur keerde deze terug met een brief, die luide door een hunner gelezen werd, en toen beval men ons weêr in onze boot te gaan, nadat men ons doorzocht en van alles beroofd had wat we bij ons hadden. Zij namen toen eene andere boot en sjoorden de onze daarmede de rivier op, langs welke wij liepen tot dat wij aan een meer kwamen, aan eene zijde waarvan een huis stond, dat geheel met matten bedekt was, en waarin wij moesten binnentreden. Wij bleven aldaar tot den avond, toen zij met lantaarnen kwamen en ons gelastten ze te volgen, ons beduidende, dat, indien wij pogingen deden om een anderen

(1) In de derde afdeeling, vindt men de eenvoudige opheldering van die vertooning, waarvan hier sprake is.

weg in te slaan wij gedood zouden worden. Wij volgden ze te voet gedurende drie of vier uren lang, tot dat wij aan eene stad kwamen, waar wij in een steenen huis gebragt werden, dat ons de gevangenis der plaats scheen te zijn. Daar sloot men ons in een eng vertrek op en hield, den ganschen nacht, streng de wacht over ons. Des morgens werden wij geblinddoekt en naar het huis van den gouverneur gevoerd, alwaar wij ondervraagd en onderzocht werden; bepaaldelijk wilde men weten, of wij Engelschen waren, waarna wij naar onze gevangenis werden teruggesleurd. Er verliep geen dag of wij werden ondervraagd nopens ons land, onze godsdienst en alle andere bijzonderheden, die men bedenken kon. De Japanners gaven zich aan ons door teekenen en vooral door afbeeldingen op papier te verstaan, waarin zij zeer behendig waren. In deze gevangenis bleven wij omstreeks elf maanden, en gedurende dien tijd zetten wij geen voet daar buiten. Elken dag gaf men ons een voorraad rijst, visch en water en eens gaven zij ons eene soort van geestrijke drank, *ukie* geheten. Wij dronken dien en natuurlijk vervrolijkte ons dit; zij onderzochten ons toen op nieuw en schreven onze verhooren op, zeker denkende, dat wij, onder den invloed van het geestrijk vocht, al zoodanige inlichtingen zouden geven, als wij hun vroeger hadden onthouden. Omstreeks dien tijd werden alle manschappen, en ook ik, ziek en bij dit toeval, in den ellendigen toestand, waarin wij ons bevonden, en bij de mishandeling die wij van onze wachten ondergingen, die ons menigwerf sloegen en op allerlei wijs beleedigden, gaven wij alle hoop op, dat we immer levend uit dien kerker zouden geraken. Wij herstelden nogtans, en men verwittigde ons, dat wij naar *Jedo*, den zetel des keizers, zouden vertrekken. Men bragt ons aan boord van eene jonk en stuwde ons allen in 't hol, eene duistere, onaangename plaats, en gedurende den tijd dat wij daarin waren, wel drie of vier maanden lang, mogten wij geen oogenblik op het dek gaan, om de frissche lucht in te ademen, of het licht te zien. Eens deed men ons wasschen en gaf men ons schoone kleeren; nu werden wij in de kajuit gebragt, welke fraai met zijde en gouden sieraden was opgetooid; men gaf ons een tapijt om op te zitten en deed ons verstaan, dat wij in de stad *Matmay* waren aangekomen, alwaar des keizers zoon woonde, die aan boord was gekomen om ons te zien. Langzamerhand hoorden we een groot gerucht buitenaf en alle lieden rondom ons vielen op het aangezicht op den grond, en men deed ons hetzelfde verrigten. Kort daarna kwam de vorst, door een talrijk gevolg vergezeld, in de kajuit. Wij werden voor hem ondervraagd, en ditmaal werden ons de vragen gedaan door een Japanner, die Hollandsch sprak, en wij konden ons met hem onderhouden door een onzer, *Murphy Wells*, die ook wat Hollandsch sprak. Dit hield ongeveer een uur aan, waarna de vorst vertrok, en des avonds ontvingen wij eene doos met lekkernijen, welke men ons zeide, dat van hem kwamen. Hij is een jongman van een zeer goed niterlijk, en hij scheen ons over 't geheel, zeer wel genegen. Den volgenden dag zetteden we onze reis voort en werden op nieuw aan de genade onzer bewaarders overgelaten. Toen kwamen wij bij eene andere stad, en wij werden elk in eene soort van doos of kist gestoken, en op die wijze

naar het raadhuis gevoerd. Daar ondergingen wij een nieuw verhoor; wij werden ondervraagd door denzelfden tolk, dien wij te *Matmay* gevonden hadden. Hun hoofddoel bij deze en alle andere ondervragingen, was om uit te vorschen, of wij al dan niet Engelschen waren — en ik ben overtuigd, dat, indien wij verklaard hadden, dat we van die natie waren, men ons zou gedood hebben. De tolk zeide ons, dat wij ons te hoeden hadden hem te beliegen, daar men zonde uitvinden wie wij waren, als wij te *Nagasaki* kwamen. Zij bragten toen eene doos te voorschijn, waaruit zij eene afbeelding van 't kruis namen, en zij zeiden toen, dat wij daarop den voet zouden zetten; toen wij aarzelden dit te doen, togen de wachten hunne zwaarden en dreigden ons te dooden. Aldus dwongen zij ons ieder op de afbeelding te trappen en daarop te spuwen. Toen werden een paar epauletten te voorschijn gebragt, een van een Engelsch, en een van een Amerikaansch zee-officier, en men vroeg ons tot welk van beide landen wij behoorden. Hierna bragt men ons in de gevangenis terug. Op zekeren dag werden wij naar het raadhuis geleid, alwaar wij verwonderd waren een persoon in Europeesche kleeding te zien, die onder onze registers zat. Hij gaf eerst geen acht op ons, maar zat te schrijven en sprak met de Japanners. Ten laatste rigtte hij in 't Hollandsch het woord tot ons, waarop wij niet antwoordden; toen in het Fransch, dat we ook niet verstonden. Toen sprak hij ons in het Engelsch aan en zeide: «Indien er *John Bull's* onder u zijn, zegt daarvan dan liever niets.» (1) Hij ondervroeg ons toen met betrekking tot ons land, onze godsdienst, en de omstandigheden nopens onze schipbreuk enz., al hetgeen aan de Japanners vertolkt en door hen opgeschreven werd. Toen zeide hij ons, dat hij hoop had, dat wij allen in vrijheid zouden gesteld worden. Daarna werd de raad opgebroken en wij werden naar de gevangenis teruggebragt. Te dezer tijde trachtte een der manschappen daaruit te ontvlugten en werd onmenschenlijk door de Japanners vermoord. Hij had ons zijn voornemen te voren kenbaar gemaakt, en wij hadden al het mogelijke gedaan om hem van zijn voornemen af te brengen, dan hij zeide, dat hij liever sterven, dan langer zoo zwaar lijden wilde. Ten laatste werden wij, na zeventien maanden in zulk eene strenge, naauwe gevangenis gehouden te zijn, na zoo vele ontberingen en mishandelingen, in vrijheid gesteld en naar de Hollandsche factorij gezonden. Hier werden wij door het opperhoofd, den heer *Levysohn*, ontvangen, in wien wij den Europeaan herkenden, die ons ten raadhuize had ondervraagd, en aan wiens ijverige en menschlievende bemoeijingen wij ons ontslag, en dat niet alleen, maar ook de gastvrije, edelmoedige en hulprijke behandeling die wij, gedurende den overigen tijd van ons verblijf in Japan, ondervonden, te danken hadden; wij zijn hem daarvoor onze hartgrondige en eene duurzame dankbaarheid verschuldigd.

Tien dagen daarna werden wij aan boord van het Nederlandsche schip

(1) Ik moet dit stellig tegenspreken.

's Hertogenbosch gebragt; hier genoten wij de best mogelijke bejegening en alle oplettendheden, tot onze aankomst hier, waar wij door de overheden aan den N.-Amerikaanschen consul werden overgeleverd, die, ofschoon in zwakken staat van gezondheid verkeerende, ons zijne bescherming dadelijk betoonde en ons van kleeding, die we zoo zeer behoefden, voorzag: voor al hetgeen we hem erkentelijk zijn.

1848.

Een 40 tal op de Europeische wijze getuigde vaartuigen, is gedurende dit jaar van de Japansche kusten gezien.

Den 3 September zijn te *Nagasaki* uit een Japansch vaartuig van *Matsmai* aangekomen 15 schipbreukelingen, van het nabij de *Jeso-eilanden* verongelukte en ter walvischvangst uitgeruste Amerikaansch schip *Lagoda*, laatst gevoerd door *John Brown*, hebbende ik herhaalde malen, op verzoek van den gouverneur van *Nagasaki*, nopens het wedervaren dezer schipbreukelingen, alsmede wegens hunne desertiën uit en hun wangedrag in de voor hen bestemde verblijfplaatsen, ten huize van dien hoofdambtenaar, hen moeten ondervragen.

Onmiddellijk na hunne aankomst te *Nagasaki*, werd door mij van gezegden gouverneur vergunning gevraagd, om een der schipbreukelingen eenige ververschingen, bestaande in koffij, suiker, wijn, alsmede eenige Engelsche nieuwsbladen te mogen zenden, en hun van eenige kleedingstukken te mogen voorzien, ook om de zich onder die ongelukkige menschen bevindende zieken door den Nederlandschen geneesheer, te *Decima* gestationeerd, te doen behandelen.

Met uitzondering van het verleen van geneeskundige hulp door den Nederlandschen geneesheer, werd het door mij gedaan verzoek den 20 September toegestemd, en deed ik hun nog dienzelfden dag, van bedoelde ververschingen, couranten en kleedingstukken voorzien.

Daar bij het vertrek van het Nederlandsch handelschip naar *Batavia*, en wel op den 8 November, geen verlof van het hof te *Jedo* door den gouverneur van *Nagasaki*, ontvangen was om

meergemelde schipbreukelingen met dat vaartuig te verzenden, werd het opperhoofd van het Indisch bestuur, onder mededeeling van de aankomst der hiervoren bedoelde schipbreukelingen, voorgesteld ze door tusschenkomst van den N.-Amerikaanschen zaakgelastigde in *China* te doen afhalen. Deze ongelukkige menschen werden door die vertraging zeer te leur gesteld, ten gevolge waarvan dan ook desertiën plaats hadden, en men hen in eene meer verzekerde plaats, zijnde eene gevangenis, huisvesting gaf, alwaar zij echter door hun wangedrag vele ontberingen hebben ondervonden en als gevangenen zijn behandeld geworden; in den nacht van den 17 December heeft een der schipbreukelingen, genaamd *Mawy*, geboren te *Ohaho* (*Sandwich-eilanden*) zich, door ophangen, in de gevangenis van het leven beroofd; het lijk werd nabij de begraafplaats der Nederlanders ter aarde besteld.

Den 30 November deed het opperhoofd ten huize en op verzoek van den gouverneur van *Nagasaki* een onderzoek nopens het wedervaren van den alleen op de *Jeso-eilanden* aangekomen Amerikaan, genaamd *Ranold Macdonald*, volgens verklaring vierden stuurman van hetter walvischvangst uitgerust en van *Nieuw-York* in December 1845 vertrokken Amerikaansche schip *Plymouth*, gevoerd door *Edwards*, en welken bodem hij door oneenigheid met zijnen kapitein, in eene hem toebehoorende sloep en met voorkennis van dien gezaghebber, op de hoogte der *Jeso-eilanden* heeft verlaten; daar hij, door den verren afstand en hooge zeeën zijn voornemen niet kon volbrengen om *China* te bereiken, was hij in de verplichting geweest zich naar die eilanden te begeven.

Dit verhaal veroorzaakte veel wantrouwen of argwaan bij het Japansch bestuur, dewijl men hem voor een zendeling of spion beschouwde, en het was alleen aan zijn goed gedrag, aan zijne fatsoenlijke manieren en doordien hij aan eenige der tolken voor het Hollandsch, onderwijs in de Engelsche taal gaf, toe te schrijven, dat hem wederkeerig eene beleefde en goede behandeling te beurt viel.

Bij besluit van den minister van staat, gouverneur-generaal van *Ned.-Indië*, van 14 Junij 1848, litt. L, zijn de handelingen van het opperhoofd *Levyssohn* goedgekeurd, ten opzichte der

schipbreukelingen van het Amerikaansch ter walvischvangst uitgerust schip *Lawrence*, laatst gevoerd door *Baker*.

Nopens de schipbreukelingen van de *Lagoda* enz., leest men in de *Javasche Courant*, van 10 Januarij 1849, het volgende:

«Blijkens de laatstelijk uit *Japan* ontvangene berigten, waren te *Nagasaki* aangekomen 15 schipbreukelingen, afkomstig van den N.-Amerikaanschen walvischvaarder *Lagoda*, laatst gevoerd door *John Brown*, waaronder 8 geboortig van de *Sandwich-eilanden*.

Volgens de afgelegde verklaringen, was dit vaartuig, den 25 Augustus 1846, van *New-Bedford (Massachusetts)* vertrokken en langs de Kaap de *Goede Hoop* tot bij *Kamschatka* gestevend, van waar het zijne reis oostelijk tot *Californië* had uitgestrekt. Na reeds vroeger *Oahu* (een der *Sandwich-eilanden*) te hebben aangedaan, tot verwisseling van een gedeelte der equipagie, was het vervolgens naar de Japansche zee gezeild en had hetzelfde reeds eene lading van 1300 vaten traan verzameld, toen het den 2 Julij jl. op 48° noorderbreedte, met mistig en regenachtig weder, op de klippen geraakte en in weinig tijds verbrijzeld werd.

De equipagie had nog den tijd gehad, zich in vijf sloepen te begeven; doch twee dezer sloepen, in welke zich de gezagvoerder *Brown* en twee stuurlieden *Wilson* en *Weezel*, met 12 matrozen bevonden, sloegen door holle zee en ten gevolge van overlading om, zoodat al de zich daarin bevindende schepelingen omkwamen.

De drie overige sloepen bleven zoo veel mogelijk bij elkander en kregen den vierden dag de kust van *Matsmai* (een der Japansche eilanden) in het gezigt, welke zij den daarop volgenden dag bereikten.

Daar aangekomen, werden zij door het bestuur aangehouden en met een vaartuig van het Japansch gouvernement naar *Nagasaki* overgezonden, alwaar zij den 2 September ontscheept, en naar een buiten de stad gelegenen tempel overgebracht werden.

Het opperhoofd van den Nederlandschen handel te *Japan*, werd door het bestuur uitgenoodigd, hen, ten huize van den gouverneur te *Nagasaki*, te ondervragen, dewijl de Japansche tolken alleen de Nederlandsche taal verstaan, doch het mogt hem niet gelukken voor hen vergunning te erlangen, om met het Nederlandsche handelschip *Josephina en Catharina*, hetwelk in het begin van de maand November jl. van *Nagasaki* is gezeild, naar *Batavia* te vertrekken, dewijl, bij den verren afstand en de gebrekkige middelen van gemeenschap, destijds nog geen bevelen van het keizerlijk hof uit *Jedo* waren aangekomen.

De namen der Amerikaansche schipbreukelingen worden opgegeven als

volgt: *John Buol, John Waters, E. Goldwait, Jacob Boijld, Merleher Biffar, John Martin* en *Robert Macog*.

Voorts is nog uit *Japan* berigt, dat den 11 October jl. onder geleide van eenen hoofdambtenaar van het Japansch bestuur, van *Matsmai* naar *Nagasaki* is overgebracht, en in eenen afzonderlijken tempel aldaar is opgesloten zekere vreemdeling, eenigen tijd te voren op de *Jeso-eilanden* aangekomen.

Volgens ontvangen mededeeling, zon hij aan de tolken, die echter alleen de Nederlandsche taal verstaan, in het Engelsch hebben te kennen gegeven:

«dat hij genaamd is *Ranold Macdonald*, geboortig in het gebied van *Oregon*, en laatstelijk vierde stuurman op eenen Noord-Amerikaanschen walvischvaarder *Plymouth*, gezagvoerder *L. B. Edwards*, van *Sag-harbour (New-York)*;

«dat hij, uit hoofde van voortdurende onnaagenaamheden met den gezagvoerder, op den 18 Julij jl., in het gezigt van de *Jeso-eilanden* zijnde, geheel alleen in eene sloep zijn vaartuig met voorkennis en goedkeuring van den gezagvoerder, heeft verlaten, medenemende zijne bagaadje, een kompas, eenen octant, enz., met het voornemen om naar *China* te stevenen; doch dat hij, het roer van zijne sloep en het medegenomen kompas verloren hebbende, van zijn voornemen heeft moeten afzien en alstoen te *Jeso* is aangekomen.

Dit zonderlinge verhaal heeft bij het Japansch bestuur het vermoeden doen ontstaan, dat deze vreemdeling geenszins toevallig, maar met een bepaald doel, het zij als zendeling, of als verspieder in het Japansche rijk was aangekomen, zoodat te *Decima* verondersteld werd, dat, na het vertrek van het Nederlandsche handelschip, alsnog, door behulp van het opperhoofd van den Nederlandschen handel, een nader onderzoek omtrent hem zou plaats hebben.

1849.

Ter gelegenheid van het nieuw ingetreden jaar werd op den 1 Januarij, door mij aan den avonturier *Ranold Macdonald*, eene hoeveelheid levensmiddelen en andere benodigdheden, na alvorens dienaangaande van den gouverneur van *Nagasaki* verlof gevraagd en verkregen te hebben, ten geschenke gezonden, hebbende gezegde *Macdonald* voor wijn of sterken drank bedankt. Aan de andere schipbreukelingen, die zich uit hoofde van wangedrag in de gevangenis bevonden, mogt ik dit nieuwejaars-geschenk niet doen toekomen, hetgeen mij anders zeer aangenaam ware geweest.

*Aankomst van de Amerikaansche korvet Preble, ter afhaling
der schipbreukelingen.*

De *Javasche Courant* gaf deswege berigt in hare n°. van 23
Junij 1849 en 5 Januarij 1850.

In het n°. laatstgemelde leest men als volgt:

•Het koopvaardijship *Stad Dordrecht*, gezagvoerder *J. van Nassau*, is
op den 13 December van *Japan* ter reede van *Batavia* aangekomen.
Daarmede zijn omstandige berigten ontvangen omtrent het wedervaren van
de 15 schipbreukelingen, afkomstig van het Amerikaansch whaler-schip
Lagoda en het verblijf in de baai van *Nagasaki* van het, tot hunne uitle-
vering, derwaarts gezonden Amerikaansch oorlogschip *Preble*, welke in vele
bijzonderheden verschillen met die, welke bereids van *Canton* waren ontvaagen
en in Junij zijn medegedeeld.

Zoo is, onder anderen, uit het thans ontvangen rapport van het opper-
hoofd van den Nederlandschen handel met *Japan* niet gebleken, dat den
kommandant van de *Preble* zou zijn aangezegd, dat tot de uitlevering niet
kon worden overgegaan, dan nadat daartoe magtiging van *Jedo* zou zijn
ontvangen, dat daartoe ruim 40 dagen benoodigd waren, en hij moest
vertrekken, om tegen dien tijd terug te komen; evenmin is het gebleken,
dat die uitlevering het gevolg zou zijn geweest van eene bedreiging, om
met eene aanzienlijke magt in de baai terug te komen; zoo als van
Canton berigt werd; integendeel moet uit het berigt van het opperhoofd
worden afgeleid, dat de kommandant van de *Preble* geenen ernstigen te-
genstand heeft ondervonden en dat de vertraging, welke de regeling dezer
zaak heeft gehad, alleen te wijten is geweest aan de vele en omslagtige
formaliteiten, bij de Japanners in gebruik; die vertraging is bovendien niet
groot geweest. Op den 18 April is de *Preble* in de baai aangekomen en
op den 26 April zijn de Amerikaansche zeelieden uitgeleverd. Het eenige,
waarop van de zijde van *Japan* is aangedrongen, was, dat deze menschen
zouden beschouwd worden, als aan het opperhoofd uitgeleverd, en als met
het Nederlandsch handels-vaartuig van daar vertrokken; iets waartegen
geene bedenking is gemaakt. Indien er al sprake geweest is van de nood-
zakelijkheid, om bevelen van *Jedo* te vragen, is dit in alle geval op geene
officiële wijze aan den Amerikaanschen kommandant aangezegd, en nog
veel minder gevolgd door eene officiële bedreiging van krachtontwikkeling.
Met uitzondering van den eersten brief van den kommandant aan den
gouverneur van *Nagasaki*, heeft de schriftelijke behandeling der zaak nit-
sluitend plaats gehad door tusschenkomst van het opperhoofd, zoodanig,
dat de gouverneur geacht kan worden niet met den kommandant in aan-
raking te zijn geweest, iets dat geheel met de Japansche vormen overeen-
stemt. Ook heeft men van de Japansche zijde geene blijken van onwil
gegeven, hetgeen mede, volgens de van *Canton* ontvangene berigten, zou

hebben plaats gehad; de gemeenschap met den wal is bewaakt,
doch dit rust geheel op bestaande gebruiken; daarentegen zijn aan den
kommandant ververschingen, brandhout en water kosteloos aangeboden,
welke deze echter niet, dan tegen betaling, heeft willen ontvangen; zoodat
de levering niet heeft plaats gehad. Aan het opperhoofd is van wege den
gouverneur verzoek gedaan, om aan den kommandant kennis te geven,
dat, zoo de schipbreukelingen zich hadden te beklagen over harde behan-
deling, zij dit aan hun wangedrag en aan hunne herhaalde pogingen
om te ontsnappen, te wijten hadden; en dit schijnt ook geheel overeen-
komstig de waarheid te zijn, want *Ranold Macdonald*, die, zoo als vroeger
is medegedeeld, zich geheel uit eigene beweging, en vermoedelijk uit zucht
naar avonturen, naar *Japan* had begeven, en op wiens gedragingen de
Japanners geene aanmerkingen hadden, heeft zich in niets te beklagen
gehad over de wijze, waarop hij aldaar is behandeld.

Deze omstandigheden had het opperhoofd aan den gouverneur medege-
deeld in eenen brief, welken hij met voorkennis van den gouverneur van
Nagasaki, aan den kommandant van de *Preble* heeft medegegeven, doch
die tot dus ver niet is ontvangen; zoodat deszelfs inhoud eerst nu uit het
met het handelsvaartuig ontvaagen afschrift is bekend geworden.

In den ochtend van den 27 April heeft de *Preble* de baai verlaten; de
kommandant had, gedurende zijn verblijf, aan het opperhoofd vele bewijzen
van welwillendheid gegeven, welke laatstgenoemde zooveel doenlijk heeft
beantwoord.

In hetzelfde n°. der *Javasche Courant* leest men:

•Op *Decima* waren geruchten in omloop, welke zich later hebben beves-
tigd, dat een dertigtal schipbreukelingen eenigen tijd te voren, in drie booten
op *Matsmai* was aangekomen, doch, na van eenigen leeftogt te zijn voor-
zien, gedwongen geworden, om weder zee te kiezen. Overigens waren te
dier plaatse verschillende berigten ontvangen, volgens welke, bij herbaling
en soms in groot getal, Europeesch getuigde schepen in de nabijheid der
Japansche kusten gezien werden en op nieuw schipbreukelingen op *Japan*
waren aangekomen; dat de Engelschen eene poging zouden hebben gedaan,
om zich binnen *Korea* te vestigen; een met rijst beladen Japansch vaartuig
door een Europeesch schip zou zijn aangerand en beroofd, ten gevolge
waarvan twee Japansche ambtenaren, die zich aan boord bevonden, uit
wanhoop van zich deswege niet te kunnen verantwoorden, zich zelven van
het leven hadden beroofd.

In Maart 1849 zijn 64, grootendeels Amerikaansche, schepen
door straat *Krusenstern*, in het gezicht van het eiland *Tsoesima*,
gepasseerd.

Dertig schipbreukelingen zijn in drie sloepen te *Matsmai* aangekomen, en, na alvorens van levensmiddelen voorzien te zijn, gelast weder te vertrekken. Volgens later ontvangen berichten zijn deze ongelukkige zeelieden behouden, daar zij door een walvischvaarder zijn opgenomen.

Oppervlakkig moet het afwijzen dezer rampspoedige menschen eenen onaangenamen indruk veroorzaken, ten aanzien van het onmenschlievende, dat daarin gelegen zou zijn. Doch men stelle dit op rekening van de overdrevene vrees van sommige Japansche hoofden, om bij de regering in ongenade te vervallen, waardoor zij zich alsdan van het leven zouden moeten berooven. Men herinnere zich ook, dat de Japansche regering zelve volmagt heeft gegeven, om, zonder afwijking van het staatkundige harer wetten, allen bijstand aan in nood zijnde schepen te verleen.

INVOERING DER KOEPOKINENTING IN JAPAN.

Reeds *Kämpfer* gewaagt van de aanzienlijke sterfte, welke de kinderziekte in *Japan* op verschillende tijdstippen heeft veroorzaakt. Die sterfte heeft tot de invoering van de vaccine, in het jaar 1849, waaraan ik een werkzaam deel mogt nemen, aangehouden.

Over die invoering leest men in de *Javasche Courant* van 5 Januarij 1850 het volgende:

«Na gedurende dertig jaren meermalen, doch steeds vruchteloos, herhaalde proeven, is het gelukt de koepokstof naar *Japan* over te brengen. Bij het vertrek derwaarts van den officier van gezondheid *Mohnike*, was aan dezen van de nieuwe Weener vaccine-stof medegegeven, zonder dat zulks het gewenscht resultaat had gehad. Met het laatst derwaarts vertrokken schip *Stad Dordrecht* werd op nieuw eene zorgvuldig verzamelde hoeveelheid vaccine op verschillende wijze verzonden; onder die hoeveelheid bevonden zich eenige pok-rooven, door den chief over de geneeskundige dienst (den heer *Bosch*) verzameld bij een zijner kinderen, bij hetwelk de koepokstof zich op eene bijzonder schoone wijze had ontwikkeld. Aan dien gelukkigen inval is het te danken, dat eindelijk het zoo lang beoogd doel is bereikt; daar het gelukt is bij een der Japansche kinderen, met die rooven ingeënt, eene schoone vaccinepok te verkrijgen, terwijl de overige

naar *Japan* gezondene pok-lympha, zich, evenzeer als vroeger, onwerkzaam heeft betoond. Spoedig werden te *Nagasaki* ruim 900 kinderen met goed gevolg met deze stof ingeënt.

De geneesheer *Mohnike* heeft daaromtrent aan den chief voor de geneeskundige dienst het volgende berigt:

«Ik ga nu alle maanden naar *Nagasaki* om te vaccineren, alwaar ik twintig kinderen vind, die van heinde en ver komen, om de stof in het verder gelegen land te verspreiden.»

«De Japansche geneesheeren komen hier, om de kunstbewerking te leeren, en de Gouverneur doet mij door de politie op eene wijze bijstaan, die menig Europeesch gouvernement zou beschamen; de contrôle wordt met de uiterste nauwgezetheid gehouden, en binnen korten tijd zal de vaccine over geheel *Japan* verspreid zijn, zonder vrees dat zij zal uitsterven; op de aanstaande hofreis zal ik trachten haar naar *Jedo* en *Macao* over te brengen.»

Het is bekend dat de kinderziekte, binnen het rijk van *Japan*, meermalen verschrikkelijke verwoestingen heeft aangerigt; nog onlangs had zij op het eiland *Nipon* eene zoo groote sterfte doen ontstaan, dat men te *Jedo* tot het opmerkenswaardig besluit kwam om de hulp van den Nederlandschen geneesheer in te roepen. Dit kwaad zal thans aldaar weldra gestuit worden voor zoo veel menschelijke kunst dit vermag, en zal het rijk van *Japan* aan het onderhouden der vriendschappelijke betrekkingen met *Nederland* iets te danken hebben, dat met regt mag beschouwd worden als eene groote weldaad aan deszelfs bevolking bewezen.

Uittreksel uit een' brief uit *Batavia*, van 28 December 1850, in het *Handelsblad* van 22 en *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van 23 Februarij 1851.

«Het is ons bekend geworden, dat het, door de krachtige medewerking van den heer *Levysohn*, den officier van gezondheid *Mohricke* is gelukt, de vaccine in het Japansche rijk toegang en verspreiding te verschaffen, en de Nederlandsche regering in *Indië* aan het opperhoofd te dier zake hare meeste goedkeuring en tevredenheid heeft betuigd. (1)

«Is het in het algemeen wenschelijk, dat elk bestuur door het gevoel van menschenliefde wordt geleid, dit is inzonderheid het geval met het opperhoofd van *Japan*, opdat de regering van dat land, welke ook hare beschouwingen mogen zijn, om haar uitsluitingsregt te verdedigen, zich

(1) Dit geschiedde bij missive van den algemeenen secretaris van *Ned. Indië*, dd. 31 Januarij 1850.

moge overtuigen, dat de wetten der menschelijkheid door geen bestuur mogen worden verzaakt.

(Ik ben in staat uit persoonlijke ervaring op mijne gedane hofreize naar *Jedo* in 1850 hier bij te voegen, dat de vaccine zich werkelijk op de eilanden *Kioesioe* en *Nippon* op onbegrijpelijk spoedige wijze heeft uitgebreid; zelfs is het mij gebleken dat in het afgelegenste gebergte de inënting met koepokstof werd bewerkstelligd.

Bij de overweging van de beteekenis der invoering van de vaccine op *Japan*, komt men tot de slotsom, dat de gevolgen hiervan van vrij meer belang kunnen zijn, dan men oppervlakkig zou denken. Immers is het aan de sterfte door de kinderziekte vooral toe te schrijven, dat de bevolking in dit land sedert eeuwen op gelijke hoogte is gebleven, niettegenstaande het verbod om het land te verlaten. Andere epidemien hebben er niet bijzonder geheerscht. Door het ophouden van de kinderziekte zal de bevolking merkkelijk vermeerderen, en zal de wet des lands eenmaal voor de wet der natuur moeten wijken, en men hierdoor de Japanners, in vervolg van tijd, het spoor der Chinezen zien volgen, om hunne haardsteden te verlaten en elders hun bestaan te zoeken. Welligt zouden dan, gelijk vroeger, Japansche hulptroepen in *Indië* niet vreemd zijn.)

1850.

Bij besluit van den minister van Staat, gouverneur-generaal van *Nederlandsch-Indië*, van 26 Januarij 1850, n^o. 2, werd mij afschrift toegezonden van eene nota van het Amerikaansch gouvernement van 17 Mei 1849, overgelegd door 's konings gezant bij de Vereenigde Staten van *Noord-Amerika*, bij welke de dank van dat gouvernement wordt betuigd voor de diensten van het hoofd des Nederlandschen handels op *Decina*, den heer *Levyssohn*, en de belangstelling van het Nederlandsch gouvernement in het lot der vijftien door de Amerikaansche oorlogskorvet *Preble* van *Japan* afgehaalde schipbreukelingen.

Ter gelegenheid van het ondervragen nopens het wedervaren van schipbreukelingen, of bij de met en ten huize van den gouverneur van *Nagasaki* gehoudene conferentiën, werd ik steeds op eene buitengewone wijze onthaald.

In de *Nederlandsche Staats-Courant* van 11 Maart 1851 leest men deswege het volgende:

«Bij het gouvernement zijn, door tusschenkomst van het Nederlandsch-Indisch bestuur, berigten uit *Japan* ontvangen, waaruit blijkt, dat vier en dertig vreemde schepelingen, onder medewerking der Nederlandsche autoriteiten in die gewesten, in de gelegenheid zijn gesteld, zich weder naar hun vaderland te begeven.

Op den 2 Julij 1850 liet de Amerikaansche walvischvaarder *Trident*, gevoerd door *Marcus Teapea*, in de Japansche wateren het anker vallen voor het eiland *Otaloe*, benoorden *Jeso*, onder 't gebied van *Matsmai*.

Eenige schepelingen werden aan wal gezonden om het schip van brandhout en water te voorzien. Drie hunner, met namen *Daniel Willson*, *James Terrys* en *Gerorge Leonard*, allen geboren te *New-York* (Vereenigde Staten), zich meer binnen 's lands begeven hebbende, om zoo mogelijk eene rivier of beek op te sporen, raakten in de bosschen verdwaald. Toen zij eindelijk weder de landingsplaats genaakten, waren de sloepen reeds vertrokken, waarschijnlijk, wegens het dreigend stormachtig weder, door den *Trident* teruggeseind. Door mist en duisternis niets van hun vaarttuig kunnende bespeuren, bevonden zich de achtergelatene schepelingen in eenen radeloozen toestand. Veertien dagen bleven zij ter zelfder plaatse, zonder voedsel dan de aangespoelde doode visschen. Eindelijk, afgemat, uitgehongerd en alle hoop om hunne makkers weder te zien opgevend, verwijderden zij zich van het strand. Na eenige uren te hebben rondgezworven, ontmoetten zij twee vrouwen, die, door gebaren van het treurig lot der schepelingen onderrigt, dezen naar hare woning bragten en hen voorzagen van spijs en drank. Vervolgens werden zij door eenige Japansche ambtenaren naar *Jeso* en van daar, onder goed geleide, via *Matsmai*, over zee naar *Nagasaki* vervoerd, alwaar zij in de maand Augustus aankwamen.

«Mt een en ander blijkt uit de verklaring door hen afgelegd voor het opperhoofd van de factorij van den Nederlandschen handel in *Japan*, den heer *Levyssohn*, die hen nopens hun wedervaren ondervroeg, op uitnoodiging van den gouverneur van *Nagasaki*.

In October daaraanvolgende werd de heer *Levyssohn* door het Japansch bestuur andermaal verzocht zich te belasten met het verhoor van verscheidene vreemde schipbreukelingen, die, weinige dagen te voren naar *Nagasaki* overgebracht, aldaar in tot den tempel *Siokozi* behoorende lokalen voorloopig waren gehuisvest.

Het hoofd dezer schipbreukelingen, de kapitein *William Henry Lovitt*, geboren te *Londen*, oud 23 jaren, verklaarde aan den heer *Levyssohn* in bijzijn van zijnen nieuw benoemden opvolger, den heer *Rose*, en van den gezagvoerder van het destijds te *Decina* aanwezige Nederlandsch schip *Delft*, *B. J. Muller*, dat hij, op den 3 Februarij 1850 met het ter walvischvangst uitgerust Engelsch schip *Edmond* van *Hobart-town* (*Van-Diemensland*) vertrokken zijnde, door storm en mistig weder op de Japansche kust te *Mabil* (*Oost-Jeso*), in het gezigt van het dorp *Akkessi*, op eenige klippen was geraakt, op welke het vaarttuig verging, nadat hij het had verlaten met zijne equipage, toen nog bestaande uit de volgende personen:

James Mc. Williams,	1ste stuurm., geb. in Schotland,	oud 32 jar.
William Donahoo,	2de „ „ „ Ierland,	28 „
Bentucker,	3de „ „ „ Otaheite,	26 „
William Jenny,	4de „ „ „ Boston,	24 „
Edwin Mc. Ginnis,	matroos, „ „ Nieuw Holland,	19 „
Robert Penneystone,	„ „ „ Londen,	20 „
William August,	„ „ „ Jersey,	36 „
John Dandy,	„ „ „ Liverpool,	32 „
John Robert,	„ „ „ Nantes,	34 „
Frank Bourdon,	„ „ „ Havre,	23 „
Henry Owan,	„ „ „ id.	19 „
James Patterson,	„ „ „ New-York,	26 „
Mitchall Wheling,	„ „ „ Londen,	34 „
William Write,	„ „ „ New-York,	25 „
William Onley,	„ „ „ Dover,	23 „
Jonas Boulton,	„ „ „ Staffordshire,	38 „
Thomas Howell,	„ „ „ Bristol,	24 „
Alick Lawrence,	„ „ „ Londen,	23 „
Jefferson Howes,	„ „ „ Boston,	22 „
Samuel Billett,	„ „ „ Van-Diemensland,	18 „
Henry King,	„ „ „ Massachusetts,	19 „
Levy Morris,	„ „ „ New-York,	22 „
John Bratey,	„ „ „ Schotland,	21 „
Mitchell Beko,	„ „ „ Canada,	21 „
John Edmont,	„ „ „ Peru,	22 „
John Brown,	„ „ „ Suffolk,	29 „
William White,	„ „ „ Londen,	21 „
James Biddoes,	„ „ „ Stafford,	44 „
Richard Tye,	„ „ „ Londen,	45 „
Rob. Steward,	„ „ „ Londen,	23 „

Dat hij vervolgens met deze, na eenigen tijd nabij het strand te hebben vertoefd, door aldaar aangekomene Japansche ambtenaren in twee groote barken, via Matsmai, naar Nagasaki was overgebracht, op welken togt een hunner lotgenooten, de matroos James Higgins, in Ierland geboren, over boord viel en verdronk.

Na den afloop van dit verhoor, werden de heeren *Levyssohn* en *Rose* door den gouverneur van Nagasaki uitgenoodigd om de vreemde scheepelingen te doen vertrekken met het Nederlandsch schip *Delft*, waartoe, met bewilliging van den gezagvoerder *Muller*, dan ook besloten werd.

Nadat uit *Jedo* de tijding ontvangen was, dat alle deze verrigtingen en de te nemen maatregelen aldaar waren goedgekeurd werden de 34 vreemdelingen op den 24 October jl., door twee keizerlijke opper-banjozen op eene plegtige wijze aan de heeren *Levyssohn* en *Rose* overgegeven, en in daartoe door het Japansch bestuur in gereedheid gebragte en van matten voorziene lokalen te *Decima* gehuisvest, met uitzondering van kapitein *Lovitt*,

die zijnen intrek nam bij kapitein *Muller*, en aan de tafel der Nederlandsche ambtenaren op eene gastvrije en gulle wijze werd onthaald, tot op den dag van vertrek, hetwelk in November plaats greep. Gedurende hun verblijf te *Decima* werden overigens alle schepelingen met de meeste zorg verpleegd.

Het lijk van den matroos *James Higgins*, hetwelk door de Japannezen was opgevischt en, in zout bewaard, naar *Decima* was overgebracht, werd nabij de begraafplaats der Hollanders ter aarde besteld.

Door het Japansch bestuur werden aan kapitein *Muller* 50 balen rijst en 300 theilen ter hand gesteld, als eene te ontmoetkoming in de kosten van voeding der aan hem toevertrouwde personen, waarbij hem tevens door de Japansche autoriteiten de hoop werd te kennen gegeven, dat die lieden met de meeste zorg en menschevendheid zouden worden behandeld. De schipbreukelingen ontvingen buitendien 34 balen rijst, benevens eenige groenten en andere levensmiddelen.

De voormelde schipbreukelingen zijn in December 11. behouden te *Batavia* aangekomen en de gouverneur-generaal heeft, bij een besluit van den 27 dier maand, de verrigtingen van het opperhoofd van den Nederlandschen handel in *Japan* in dezen goedgekeurd.

Ter gelegenheid van de door den gouverneur van *Nagasaki* op den 23 October 1850 aan mij, als aftredend opperhoofd, verleende afscheids-audientie, werd door dien hoofd-ambtenaar een geschrift in het Japansch voorgelezen, waarvan aan mij een translaat werd ter hand gesteld, dat ik, ook als curiositeit, hier letterlijk mededeel:

TRANSLAAT van de schriftelijke aanprijzing van den WelEd. Groot Achb. Heere Naito Dwano Kami Sama, Gouverneur van Nagasaki, in het gouvernement van het opperhoofd voorgelezen.

Gij, Opperhoofd *Levyssohn*, zijt ten eerste in het jaar 1845 hier in *Japan* gekomen, en hebt U in verblijf alhier zeer goed gedragen en getragt, dat er op *Decima* geen ongevoegde zaak in Uw verblijf plaats gehad heeft, hetwelk zeer roemwaardig zijnde, U wordt geprezen. — Wees zoo goed in het vervolg weêr herwaarts te komen.

Decima, 18 Koegoats 1850.

(w. g.) M. K. SIOSAYMON,
1^{ste} Dwarskijker.
N. S. JOITSIRO,
2^{de} Dwarskijker.
S. K. LIODA,
Opper-Rapporteur.
J. J. MATAZIEMON,
Onder-Rapporteur.

Brief uit *Batavia*, van 28 December, in het *Handelsblad* van 22 Februarij en *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van 23 Februarij 1851:

«Op den 6 December 1850 is het schip *Delft*, kapitein *Muller*, van *Japan* te *Batavia* aangekomen. Met hetzelfde is de heer *J. H. Levyssohn*, die gedurende vijf jaren de betrekking van opperhoofd der factorij van den Nederlandschen handel op *Japan* had bekleed, teruggekeerd, medebrengende de geheele equipage, bestaande uit 31 koppen, van het bij *Jeso* verongelukte Engelsche schip *Edmond*, gezagvoerder *Lovitt*, dat ter walvischvangst was uitgerust en te *Hobartstown* (*Van-Diemenland*) te huis behoorde, alsmede 3 Amerikaansche achtergelaten matrozen. Deze omstandigheid herinnert ons, dat gedurende het bestuur van genoemd opperhoofd, en door diens onvermoeiden ijver de schipbreukelingen van de op de kust van *Japan* gestrande Amerikaansche schepen *Lawrence* en *Ludoga* uit den ongelukkigen toestand, waarin zij zich, volgens de bevelen der Japansche overheid, bevonden, zijn bevrijd. «*On taking leave*,» lezen wij in een daarover uitgegeven geschrift (1) «*they returned their thanks to Mr. Levyssohn for this kindness to them, which indeed was shown at so many times, as to call for their acknowledgement and that of all their countrymen.*» Bij eene nota van het Amerikaansch gouvernement aan het Nederlandsche, wordt de dank betuigd voor de diensten van het hoofd van den Nederlandschen handel op *Decima*, den heer *Levyssohn*, en de belangstelling van het Nederlandsch gouvernement in het lot der schipbreukelingen; en die dank werd hem, bij zijne terugkomst te *Batavia*, door den heer *Balestier*, minister-plenipontentiaris van de Vereenigde Staten van *Amerika* voor *Z.-O.-Azië*, namens zijn gouvernement, herhaald.»

Bij het betoonen van hulp aan ongelukkige schipbreukelingen, volbragt ik eenen plicht, die mij heilig voorkwam. Aange-naam trof mij de wijze, waarop eenige belanglooze diensten door de schipbreukelingen of hunne vertegenwoordigers sedert in geschrifte herdacht werden. De brief van de heeren *Fraser* en *Reed*, de Engelsche en Amerikaansche consuls te *Batavia*, is van den volgenden inhoud:

(1) *Letter to the Hon. John M. Clayton, secretary of state, by A. Haight Palmer, counsellor of the supreme Court of the United States. Washington 1849, pag. 56.*

BATAVIA, 27 Februarij-1851.

Aan den heer *J. H. Levyssohn*,
laatzetijk opperhoofd der Nederl.
factorij te *Japan*.

Waarde heer!

Bij gelegenheid van uwe terugkomst op *Java*, nadat gij zoo waardiglijk, gedurende vijf jaren, de gewigtige betrekking van opperhoofd der Nederlandsche factorij in *Japan* hebt vervuld, strekt het ons zoowel tot een persoonlijk genoegen, als tot eenen plicht, dien wij aan onze respectieve regeringen verschuldigd zijn, u onze erkentelijkheid te betuigen voor zoo vele bewijzen van hulpvaardigheid en menschlievendheid, welke gij op zoo belangelooze wijs hebt betoond aan in nood verkeerende Britsche en Amerikaansche zeelieden, die gedurende den tijd van uw bewind op de kusten van *Japan* schipbreuk hebben geleden.

Wij zullen hier alleen gewagen van de schipbreuk van den *Edmont*, den *Trident* en de *Lawrence*, wier ongelukkige zeelieden en officieren alle reden hebben zich nog te herinneren den menschlievenden bijstand, welken zij van u in hun verlaten toestand ondervonden hebben.

Wij blijven,

Waarde heer,

Uwe zeer gehoorzame dienaren

(get.) *ALEX. FRASER*,
Britsch consulaire agent.

(get.) *ALF. A. REED*,
Waarnemend Amerikaansch consul.

Ik eindig dit tweede gedeelte, waarin ik, alleen om der volledigheid wille, ofschoon ondanks mij zelven, mij toegekenden lof heb moeten vermelden. Al wie mij kent, zal daarin geene ijdelheid vinden, en anderen mogen zich overtuigd houden, dat ik, zooveel als iemand, aan die kleingeestige eigenschap ten eenemale vreemd ben.

„Dit alles kan met weinig kosten verkregen en door den gevolmagtigde van *China* naar *Nagasaki* overgebracht worden aan boord van een der schepen van ons Oost-Indisch smaldeel; en ik vertrouw, dat het in dank zal ontvangen worden, als het meest aangename geschenk, dat door onze regering aan die van *Japan* kan gezonden worden, als omvattende echte en naauwkeurige berichten omtrent den aardrijkskundigen toestand, taal, landbouw, nijverheid, handel en finantiën, der Vereenigde Staten, hunne onuitputtelijke hulpbronnen, snelle maatschappelijke ontwikkeling, en verheven rang in het gezin der beschaafde volken, en als wel geschikt om den Japanners te toonen, van hoe groot belang het voor hun land zijn zou, om hunne havens voor den Amerikaanschen handel open te stellen.”

Deze en andere stukken, en de ontwikkeling, welke het goudgewest *Californië* kreeg, hielden de aandacht op de voorstellen van den heer *Palmer* in *Noord-Amerika*, in 1850 en 1851, zeer gevestigd; en reeds in den herfst van laatstgemeld jaar hoorde men gewagen van eene ophanden zijnde onderneming naar *Japan*.

Een der Nieuw-Yorksche bladen, van Februarij 1852, behelsde het volgende bericht:

„De buitengewone levendigheid, die sedert eenigen tijd in de arsenalen der marine heerscht, is een gevolg van het besluit der regering om een sterk smaldeel naar het station in *Oost-Indië* uit te zenden, en meer bepaald naar *Japan*, waar deszelfs tegenwoordigheid vereischt zou worden, indien de commodore *Aulick*, die met het stoomfregat *Susquehannah* derwaarts gezonden is, het doel zijner zending niet mogt hebben bereikt.”

BATAVIA, 27 Februarij-1851.

Aan den heer J. H. Levyssohn,
laatstelijke opperhoofd der Nederl.
factorij te Japan.

Waarde heer!

Bij gelegenheid van uwe terugkomst op *Java*, nadat gij zoo waardiglijk, gedurende vijf jaren, de gewigtige betrekking van opperhoofd der Nederlandsche factorij in *Japan* hebt vervuld, strekt het ons zoowel tot een persoonlijk genoegen, als tot eenen plicht, dien wij aan onze respectieve regeringen verschuldigd zijn, u onze erkentelijkheid te betuigen voor zoo vele bewijzen van hulpvaardigheid en menschlievendheid, welke gij op zoo belangelooze wijs hebt betoond aan in nood verkeerende Britsche en Amerikaansche zeelieden, die gedurende den tijd van uw bewind op de kusten van *Japan* schipbreuk hebben geleden.

Wij zullen hier alleen gewagen van de schipbreuk van den *Edmont*, den *Trident* en de *Lawrence*, wier ongelukkige zeelieden en officieren alle reden hebben zich nog te herinneren den menschlievenden bijstand, welken zij van u in hun verlaten toestand ondervonden hebben.

Wij blijven,

Waarde heer,

Uwe zeer gehoorzame dienaren

(get.) ALEX. FRASER.
Britsch consulaire agent.

(get.) ALF. A. REED.
Waarnemend Amerikaansch consul.

Ik eindig dit tweede gedeelte, waarin ik, alleen om der volledigheid wille, ofschoon ondanks mij zelven, mij toegekenden lof heb moeten vermelden. Al wie mij kent, zal daarin geene ijdelheid vinden, en anderen mogen zich overtuigd houden, dat ik, zooveel als iemand, aan die kleingeestige eigenschap ten eenemale vreemd ben.

Japanners in de toekomst te eischen." Men moest eindelijk vorderen, „dat er een Amerikaansche gezant in de hoofdstad resideerde." Indien aan dat alles geen gehoor werd verleend, moest men geweld bezigen, geen bombardement schroomen; want de belangen des Amerikaanschen handels eischen spoedig krachtige stappen.

Wat de officiële stukken aangaat, daarin werden, op grond van vroegere en latere berigten, over den algemeen Aziatischen, en bijzonder den Indischen, Chineschen en Japanschen handel, aangedrongen om het mogelijke tot het aanknoopen van betrekkingen ook met laatstgemeld rijk te doen, vooral met het oog op de walvischvangst en de stoomvaartliniën die men wilde openen, en welke van het gondrijke *Californië* uit zich naar het verste Oosten henen konden uitstrekken, en bronnen van handel doen ontspringen, welke aan het fabelachtige grensden.

De heer *Sloet tot Oldhuis* heeft, in zijn *Tijdschr. voor de Staathuishoudk.* (D. V, 2^e st., bl. 141), het verslag, van 1848 gedagteekend, bij uittreksel medegedeeld en de heer *van Hoëvell*, in het *Tijdschr. voor Nederl. Indie* (Jaarg. 1849, bl. 369), een der brieven van den heer *John M. Clayton* over deze aangelegenheden opgenomen.

De heer *Palmer* had, zoo als hij zelve in den aanhef zegt, als directeur van het Amerikaansch en buitenlandsch agentschap te *New-York*, van 1830 tot 1847, eene uitgebreide briefwisseling met onderscheidene Oostersche regeringen en vorsten gevoerd, geregeld de voornaamste nieuwsbladen van *Indië*, den *Indischen Archipel*, *China* en *Australië* ontvangen en, gedurende zijne jongste reis in *Europa*, *Engeland*, *Frankrijk* en *Nederland*, het voorrecht mogen genieten van persoonlijk toegang te verwerven tot officiële bronnen van inlichting over de voortbrengselen, den handel, het verkeer enz. der Oostersche volken; uit al hetgeen hij bij magte was geweest de gewigtigste aardrijkskundige, statistieke en handelsberigten te putten, die hij in zijn nog onuitgegeven werk, getiteld: „*The unknown Countries of the East*,“ heeft zamengevat.

„De heer *Walker*, gewezen secretaris der schatkamer (zegt hij), heeft het handschrift van dat werk aandachtig onderzocht en het beschouwd, als bij uitstek geschikt om onzen handel uit te breiden; als het uitvloeisel van vele reizen en ijverige nasporingen, behelzende vele nieuwe en zeer belangrijke feiten en statistieken

willen verbinden, dat onze burgers, die men tot het drijven van handelszaken in *Japan* mogt toelaten, zich strikt naar zijne wetten zullen gedragen, de tolregten of andere lasten zullen betalen, zich ten strengste onthouden van alle tusschenkomst in zaken van godsdienst en regering, en behoorlijken eerbied en ontzag betoonen voor de bestaande overheden gebruiken en regelen des lands; dat, zoodra de keizerlijke regering er verlof toe zal geven, een speciale gezant of gemagtigde der Vereenigde Staten naar *Jedo* zal gezonden worden, ten einde eene authentieke oirconde van zoodanige concessie, privilege of traktaat te bekomen, als die regering vermeen en mogt te moeten opstellen voor de vrijheden en veiligheid van den Amerikaanschen handel in hare havens, en welke oirconde te gelijkertijd onzerzijds volkomen wederkeerigheid van handel en bescherming van Japansche onderdanen in onze havens waarborgen, en den grondslag leggen zal van eenen duurzamen vrede tusschen *Japan* en de Vereenigde Staten.

De steller van het verslag wijst nu aan, dat een der oogmerken van die zending zou zijn, om de *Lioe-Kioe*- en andere eilanden te bezoeken, aldaar met onafhankelijke vorsten, als die er zijn mogten, verdragen aan te gaan; dat hij verlangt dat tot bescherming van de Amerikanen gewapende stoomschepen in de Indische, Chinesche en Japansche zeeën zouden kruisen; „men moest der „Amerikanen magt toonen; hoe die gereed is terstond op te „komen tot herstel van elke verkrachting van de (tegenwoordige „of latere) verdragen der bedoelde staten met *Amerika*, zoowel „als om *Amerika's* burgers, die slechts op wettige wijze hunne „handelszaken drijven, te beschermen.”

Er volgt nu eene schets van de groote rijkdommen van *Japan*, zoowel wat mijnen als bosschen betreft, een en ander van groot gewigt voor den handel, de stoomvaart enz., en het oordeel van *v. Humboldt* wordt bijgebracht om een en ander nader aan te dringen.

„De beroemde *von Humboldt* (wordt gezegd) is van oordeel, dat er niet eerder gelegenheid zal bestaan om eene onbekrompene en eervolle gemeenschap tusschen *Europa* en *Japan* te openen, dan indien de twee *Groote Oceanen* door een kanaal door de landengte van *Panama* zullen vereenigd zijn, (1) als wanneer de voortbrengselen van de West- en Noord-West-

(1) Wie, mag ik vragen, is in lateren tijd de eerste geweest, die op zulk eene gemeenschap bedacht was, ja daarvoor opmetingen heeft laten bewerkstelligen en plannen inleveren? Was het niet *Z. M. Willem I*, koning der *Nederlanden*? Had die vorst niet reeds een blik daarop geslagen, toen de tegenwoordige ontwikkeling van stoomvaart en nijverheid nog verre te zoeken was?

„Dit alles kan met weinig kosten volmagtigde van *China* naar *Nagasaki* bevoordelagen. Het bevoordelagen van een der schepen van onzen vloot, dat het in dank zal ontfangen, dat door onze gezanten gezonden worden, als omvattende omtrent den aardrijkskundigen toestand, handel en finantiën, der Vereenigde Staten, en de puttelijke hulpbronnen, snelle middelen en verheven rang in het gezin der koninklijke familie, dat door ons geschikt om den Japanners te toonen voor hun land zijn zou, om hunne handel open te stellen.”

Deze en andere stukken, en goudgewest *Californië* kreeg, voorslagen van den heer *Palmer* 1850 en 1851, zeer gevestigd; laatstgemeld jaar hoorde men zijnde onderneming naar *Japan*.

Een der Nieuw-Yorksche bladen hield het volgende berigt:

„De buitengewone levendigheid der arsenalen der marine heerscht der regering om een sterk smaldeel uit te zenden, en meer bepaald na woordigheid vereischt zou worden die met het stoomfregat *Susquehanna* het doel zijner zending niet mogt h